

Fig. 1. Rakkeby. Ydre, set fra Nordøst.

H. M. 1936

RAKKEBY KIRKE

MORSØ SØNDER-HERRED

Kirken, der er *Anneks* til Tæbring, ejedes efter Reformationen af Kronen¹. 1688 nævner Regnskabet, at Korstienden var i Fæste paa Sognemændenes Vegne, hvoraf fremgaar, at Sogneboerne da var Tiendeejere. 16. August 1720 erhvervede Anders Kjørulf Kirketienden², og Kirken laa til Ørndrup Hovedgaard, indtil den overgik til Selveje 4. November 1912.

Ved Klemmebrevet 1555³ blev det bestemt, at Rakkeby Kirke skulde nedbrydes og Sognefolkene søge Tæbring, men paa Menighedens Bøn blev Bestemmelsen dog ændret 1558, og der ansattes en Kapellan med Bolig i Rakkeby Præstegaard. Kapellaniet blev nedlagt 1660, fordi Sognet havde lidt meget under Svenskekrigene⁴. Ved Reskript af 18. April 1903 blev Rakkeby, der tidligere havde været Anneks til Tæbring, annekteret til Karby, men fra 1. Juli 1923⁵ blev Sognet atter lagt til Tæbring.

Kirken ligger i Byens østre Udkant. Kirkegaardens Kampestensdiger er mod Vest og Syd erstattet med Mur af kløvet Kamp, i hvilken der mod Vest er Port og Laage med nymodens Murstenspiller, hvis Pyramidetoppe er aftrappede.

Den lille, kullede⁶ Kirke bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt Vaabenhus fra 1859. Orienteringen er næsten korrekt, med kun ganske svag sydlig Afvigelse.

Den romanske *Granitkvaderbygning*, Kor og Skib, har Sokkel med ret stejl,

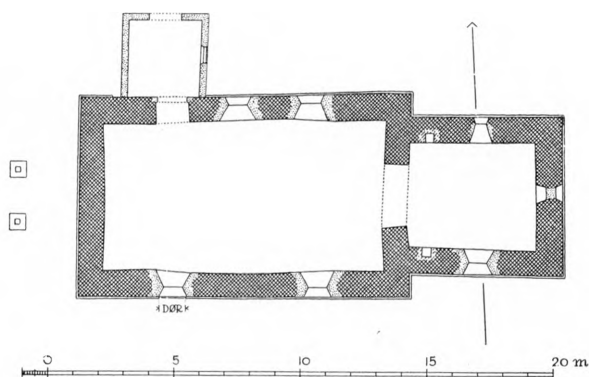

Fig. 2. Rakkeby. Plan. 1 : 300. Maalt af C. G. Schultz 1940.

lidet fremtrædende Skraakant. Af Enkeltheder har Koret bevaret sit 122 cm høje, 73 cm brede Østvindue, der sidder 178 cm over Sökkelen, og indvendig er kendeligt som Niche bag Altertavlen, samt Nordvinduet (H. 124 cm, Br. 62, over Sökkelen 176), hvis Overligger har falsede Overhjørner. Begge Vinduer har Monolit-Saalbænk med usædvanlig grovt hugget Smig. I Skibet, hvis Murhøjde over Sökkelen er o. 3,95 m, ses ingen Vinduesspor, og Syddøren er næsten helt forsvundet ved en Omsætning af Kvadrene; dens Plads er kendelig ved et 105 cm bredt Brud i Sökkelen, fyldt af et Par almindelige Kvadre. Norddøren, som endnu er i Brug, men overkalket, er retvinklet. I en Kvader Vest for Syddøren ses fire runde Smaahuller paa Række (Tvm. o. 3 cm).

Indre. Korbuen har nu ingen synlig Sökkel; Kragstenenes Profil, der løber omkring Vesthjørnerne, er attisk, paa søndre Kragsten foroven ledsaget af en indristet Linie (Fig. 3). Begge Skibets Taggavle er indvendig af raa Kamp, i den østre ses dog enkelte Kvadre.

Ændringer og Tilføjelser. To lavtsiddende Gemmenicher vestligt i Korets Langmure er formodentlig indrettet i gotisk Tid. — *Vaabenhuset*, af smaa Mursten, uden Stilpræg og med ny, aaben Tagstol, er opført 1859. Før den Tid havde Kirken intet Vaabenhus⁷. — Ved Vestgavlen staar en tømret *Stabel*, hvis Forgænger havde murede Piller (Magnus-Petersen). Et †Klokkehus, der 1713 stod ganske paa Fald, saa det ej vidstes, hvad Dag og Time det laa paa Jorden, fornyedes 1719 (Rgsk.).

Vistnok 1859 indsattes der nye, fladbuede Vinduer af smaa Sten og med Trækarme, to i hver af Skibets Langmure, eet i Korets Sydmur⁸. 1882 blev de alle ændrede i ny-romanske Former og fik Kvaderkarme og Blyvinduer (Arkitekt F. Uldall)⁹.

Bygningens Kvadmure staar blanke, med Rygfuger. Gavlene er hvidkalkede, baade Korets Taggavl og den synlige Del af Triumfgavlen, som

begge er ommurede med smaa Mursten, samt hele Vestgavlen, der dog er kvaderklædt næsten helt til Tops. Tagværkerne og Bjælkelofterne er nyere, af Fyr; Kor og Skib er blytækt, Vaabenhuset teglhængt.

INVENTAR

Af det romanske *Granitalterbord*, der har staaet op ad Korets Østvæg, er kun bevaret en stor Blok, o. 60 cm høj, nu dækket af en Brædekasse.

†*Alterklæder*. 1) Af grønt Rask (en Slags uldent Stof), nævnt 1686, 2) Af hvidt Lærred, broderet med rød og gul Silke, nævnt 1719 (Rgsk.).

Altartavle (Fig. 4) i Renaissance, fra o. 1625, svarende til den stærkt ændrede Tavle i Lødderup fra 1615 (S. 789) og nær beslægtet med de noget senere Tavler i Møllerup (S. 811), Solbjerg og Draaby. Storstykket deles i et bredt Midtfelt og smallere Sidefelter af fire Søjler med korintiske Kapitæler som Lødderups og Prydbælter med flade Bosser som f. Eks. i Møllerup. Paa Postamentfremspringene for de to inderste Søjler er Løvehoveder, under de ydre Søjler drejede Nedhæng, paa Frisefremspringene Englehoveder. Yderst paa den forkrøppede Gesims staar Vasespir med Bøjler. Topfeltet flankeres af toskanske Tvillingsøjler. Baade Stor- og Topvinger ender foroven og forneden i Rovfuglehoved og -klo, Storvingerne har desuden yderst en indtappet Lilje. Den rundede Topgavl flankeres af Dobbeltvolutter. 1905 blev Tavlen istandsat: Storfeltets Bagklædning, der var blaamalet og tjente som Baggrund for et forgyldt Kors, fjernedes og erstattedes af et Maleri af E. Bayer, Jesus i Samtale med to Mænd og en Kvinde, i de øvrige Felter maledes Skriftsteder, i Topfeltet dog et Jesumonogram; Rammeværkets Egetræsaadring afløstes af en broget Staffering.

Altersølv. *Alterkalk* (Fig. 5) fra o. 1770, 20,5 cm høj. Den runde Fod, der er prydet med Knækfolder, hviler paa en fliget Fodplade, Skaftet er rundt, Knoppen midtdelt med spidsovalt Tværnit, Bægeret er ret højt og let udsvajet. Mestermærke for Aalborgguldsmiden Jens Kjeldsen Sommerfeldt. Samtidig *Disk* med graveret Cirkelkors og samme Mestermærke.

Alterstager (Fig. 6) fra o. 1600—25, kun 24,5 cm høje, med karnisagtig Fodskaal, der hviler paa tre pærelignende Ben; Skaftet dannes af en Baluster over et udkragende Profilled. Paa Fodskaalen er graveret et hjelm-løst Vaabenskjold: Sehested og AS (sikkert henvisende til Anne Sehested til Sindbjærggaard).

†*Messehagel*, af rødt, blommet Kaffa (Uldplyds) med Kors af Guldkniplinger, nævnt 1686 og 1719 (Rgsk.).

Font, romansk, af Granit; den lave Kumme, 73 cm i Tvm., har Tybotypens

Fig. 3. Rakkeby. Nordre Korbuekræsten. 1 : 10 (S. 828).

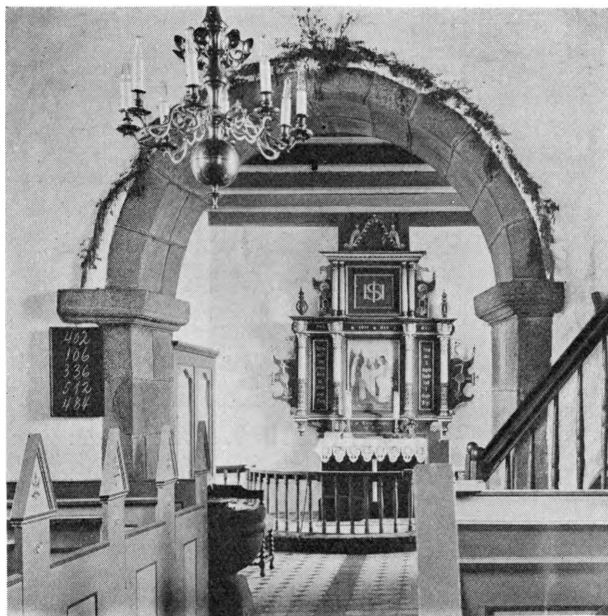

Fig. 4. Rakkeby. Indre, set mod Øst.

V. H. 1936

Mundingsprofil, men savner saavel dens Bægerblade som Laagfalsen og Afløbs-hullet; uden Overgang hviler den paa Fodens korte, runde Hals; iøvrigt er Foden af Morsingtype, formet som en Pyramidestub med indhuggede Trapezer paa alle fire Sider. Højde 73 cm.

Fad, af nederlandsk Arbejde fra o. 1625, kun 34 cm i Tvm. Paa Randen er graveret en Tovstav samt et Bælte af smalle, vinkelstillede Tungeblade; den grydeformede Bund er fornyet. Ifølge Regnskabet for 1709 skænkedes Fadet af Herredsfogeden og hans Kæreste.

†*Vievandskar*(?). Ved Kirkens Vestgavl staar nu en 61 cm høj Granitsten, hvis øvre Halvdel er trind, mens den nederste Del nærmest er firkantet; paa den cirkulære Overflade, 38—41 cm i Tvm., er et meget svagt indhugget græsk Kors. Stenen, der før Vaabenhusets Opførelse stod foran Syddøren, er maaske Fodstykket til et Vievandskar.

Prædikestolen, der har fem Fag med rektangulære Storfelter, er lavet 1889 af Snedkermester Andersen, Nykøbing¹⁰; kun de fem Hjørnesøjler, kannele-rede, med korintiske Kapitæler og Akantusbladskeder, er gamle, fra o. 1600, og hidrører fra den forrige Stol. Himmelen stammer fra 1843, men har be-varet enkelte Dele fra en oprindelig Renaissancehimmel. Stolen staar umalet, Himmelen har graa Farve med røde og blaa Linjer.

Stolestaderne, med Døre, er snedkrede 1859 og moderniserede 1926. De er stafferede som Prædikestolshimmelen.

E. M. 1939

Fig. 5. Rakkeby. Alterkalk (S. 829).

E. M. 1939

Fig. 6. Rakkeby. Alterstage (S. 829).

Klokke fra 1880. Om Halsen: »Støbt af D. Reimer i Randers 1799«, paa Slagringen: »Omstøbt i Anker Heegaards Etablissement paa Frederiksværk af A. Clemmensen 1880«. Tvm. 64 cm.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1686—1719, div. Aar (LA. Viborg). — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen 1873, C. A. Jensen, E. Moltke og E. Horskjær 1939.

Johan P. Hovmøller: Om Sognekirkerne paa Mors, i AarbMors IX. 1927. S. 35—48.

Thura: Aalborg Stift S. 599—601. — F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker III. 1882. S. 34 f.

¹ Sml. Fortegnelser over Danmarks Kirker o. 1630 og 1666 (RA). ² Hovmøller i AarbMors XII. 1930. S. 94. ³ H. F. Rørdam: Danske Kirkelove I, 446. ⁴ Sml. Kirkehist. Saml. 2. R. V, 139. ⁵ Statistiske Meddelelser 4. R. CI. 1936. S. 193. ⁶ Et Brev af 17. Juni 1688 skal iflg. Hovmøller oplyse, at Rakkeby Kirke bedre kunde totalt repareres end Taarnet nedbrydes, og af Kirkeregnskabet ses, at der 1716 blev indkøbt 1 Tylt Brædder og 2 dobbelte 12 Alens Bjælker til Taarnloftets Reparation (Hovmøller S. 42). Men nøjagtig det samme Antal Brædder og dobbelte 12 Alens Bjælker blev 1717 oplagt i Ovtrup Kirkes Taarnloft (Ovtrup Kirkeregnskab), og bortset fra

Omsætninger staar Rakkeby Kirkes romanske Vestgavl urørt. Kirkebilledet paa Matrikelkortet Fig. 7 maa opfattes som Signatur (sml. Skinnerup S. 373); det af Schade (Beskrivelse over Øen Mors 1811) opgivne Tal paa morsingske Kirker med Taarn viser, at Rakkeby dengang var kullet. Det af Hovmøller anførte maa da gælde Ovtrup. ⁷ Hovmøller S. 43 og 47 f. ⁸ 1717 modtog Christen Eschesøn 37 Sldr. og 2 Mk. for to Stykker hugne Stenmur paa søndre Side baade af Høj- og Lavkirken, som var nedfalden af sig selv, igen at opmure og med trende Murankre at forsyne (Rgsk.). ⁹ Udkast til det nye Korvindue i NM. ¹⁰ Hovmøller S. 37.

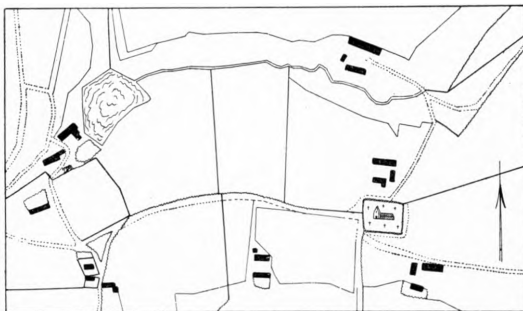

Fig. 7. Rakkeby 1797.